

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce
Posudek - Závěrečná práce - CŽV

Student: Natálie BERNASOVÁ

Obor: ČJ - D

Název práce v českém jazyce: Porovnání Šrámkova a Hrubínova typu lyrického dramatu

Název práce v anglickém jazyce: Comparison of Šrámek and Hrubín lyrics drama

Vedoucí práce: PhDr. Jiří Smrčka, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Věra Brožová, Ph.D.

Bakalářská práce Natálie Bernasové se věnuje dvojí podobě lyrického dramatu v české literatuře – „šrámkovské“ a „hrubínovské“. Jak práce ukazuje, jde o téma nejen literárně zajímavé, ale současně interpretačně podnětné, které vybízí k odhalování zjevných i skrytých souvislostí a významů. Lyrické drama jako subžánr staví na individuální zkušenosti s obecně lidskými prožitky (především vyrovnávání se s vědomím vlastního stárnutí), se kterými se bez ohledu na časoprostor setkává každý dospělý jedinec. Při interpretaci lyrického dramatu tak lze ve značné míře těžit z vlastní životní zkušenosti a prožitku světa, což je ostatně i jeden z důvodů, proč se těší trvalé inscenační oblibě hry klasika lyrického dramatu A. P. Čechova. V kontrastu s trvalou oblibou Čechovových dramát však přední texty českého lyrického dramatu (Šrámkovy a Hrubínovy) zůstávají stranou zájmu inscenátorů a jejich nahodilá divadelní nastudování, jak bakalářská práce upozorňuje, jsou přijímána s rozpaky (str. 11).

Autorka zvolila pro svou práci komparativní metodu. Stěžejní body, o něž se autorka v práci opírá, vycházejí z tematické literární roviny (postavy, časoprostor a dílčí motivické prvky) a vhodně je doplnila prvky z roviny jazykové a kompoziční (promluvy postav, scénické poznámky, zakončení her). Za klíčové texty (které představují reprezentativní podobu lyrického dramatu obou autorů) autorka zvolila *Léto a Srpnovou neděli*. Přestože se tato dramata nacházejí v centru interpretační pozornosti, neomezuje se autorka pouze na ně, ale svá tvrzení vhodně opírá o všechny Šrámkovy i Hrubínovy relevantní texty hlásící se k subžánru lyrického dramatu.

Zvolený postup bakalářské práce odpovídá stanoveným cílům. Autorka ve své práci dospívá k relevantním zjištěním, kterými potvrzuje východiska své práce. Tato zjištění se týkají motivických, kompozičních a částečně i jazykových podobností mezi hrami obou autorů. Navzdory tomu, že výsledky těchto zjištění jsou předvídatelné (neboť se do nich do značné míry promítají zákonitosti subžánru), autorka práce se nespokojuje s povrchními tvrzeními, ale jde do hloubky

a heuristicky si všímá dílčích významů a skrytých detailů, stejně jako zjevných a obecně známých shod (např. postav nesoucích stopy alter ega obou dramatiků). Silná stránka bakalářské práce spočívá právě v analytických schopnostech autorky a v jejích interpretačních dovednostech. Autorka dokáže detekovat relevantní významy a stavět je do vzájemných vztahů. Jako vysoce nápadité a přínosné si mi jeví např. kapitoly věnované pohádkovým a hudebním motivům, motivům přírody a literární tvorby.

Je evidentní, že autorka bakalářské práce je silnější, když se pohybuje v rovně dramatických textů, než když se pouští do interpretace mimotextových souvislostí. V práci se totiž do jisté míry projevuje tendence autorky odvozovat kontextové souvislosti z „velkých dějin“, např. když píše, že „*Šrámkův Měsíc nad řekou a Plačící satyr pochází z poměrně optimistických poválečných let a Hrubínovy lyrické hry vznikaly sice za komunistické totality, avšak v době uvolňování poměrů. V Hrubínových dramatech se nachází explicitní narážky na druhou světovou válku (především v Srpnové neděli) a totalitní režim (v Křišťálové noci), Šrámkovy hry jsou ve srovnání s nimi apolitické.*“ (str. 49). Tato tvrzení však nevedou k žádným konkrétním významovým zjištěním a není zřejmý jejich účel. 20. léta 20. století byla na jednu stranu sice optimistická, jak píše autorka, avšak na stranu druhou byla obdobím umělecké reflexe válečných let a vyrovnávání se s hrůzami a následky světového konfliktu (což je výrazně přítomné v expresionistické linii Šrámkovy dramatické tvorby – *Hagenbek, Zvony*). Odraz dobové situace v Hrubínových hrách pak rozhodně nelze interpretovat jako reflexi politické situace. To, co autorka považuje za politické narážky, jsou ve skutečnosti zachycením každodennosti přelomu 50. a 60., která představuje rámec pro rozehrání osobních a vztahových konfliktů. Pokud by se autorka chtěla zabývat problematikou „političnosti“ či „apolitičnosti“ v dramatu, pak lyrické drama 50. let vysloveně vybízí k tázání se, proč právě tento subžánr a některé jeho postupy se staly v 50. letech populární a atraktivní (nešlo přitom jen o Hrubínovy hry, ale zejména o úspěšné filmové adaptace Václava Kršky). Představovalo lyrické drama pouze bezpečnou formu, jak uniknout dobovému schematismu 50. let, anebo šlo o způsob ztvárnění světa, který (bez ohledu na „velké dějiny“) dokázal artikulovat dobovou náladu a být obecněji přitažlivý? Autorka práce si přitom správně dokáže všimnout, že Šrámek a Hrubín napsali své vyzrálé dramatické texty, když dosáhli přibližně stejného věku (str. 51), tedy si uvědomuje, že pro lyrické drama může být určující spíše vlastní žitá zkušenost a vyrovnávání se s věkem a uzavíráním životních etap než otázka dopadů velkých dějin na osud jednotlivce.

Autorka také prakticky ponechala stranou otázku recepce a úspěšnosti jednotlivých her (proč se například *Měsíc nad řekou* dlouhodobě těšil značné popularitě, zatímco *Plačící satyr* zůstal až do uvedení v Divadle na Vinohradech v roce 2015 téměř neznámý?; proč přijetí *Křišťálové noci* ve srovnání s přijetím *Srpnové neděle* představovalo částečné zklamání?). Přestože tyto otázky jdou nad rámec výzkumného cíle (v rozsahu bakalářské práce není zvladatelné se zabývat všemi aspekty a souvislostmi), uvádím je jako relevantní problémy, jejichž prozkoumání může přispět k hlubšímu poznání Šrámkova a Hrubínova typu lyrického dramatu.

Závěrem konstatuji, že kladnou stránkou bakalářské práce je její metodická strukturovanost a zacházení s odbornou literaturou. Autorka dokázala zdařile využít jak literárněhistorické a teatrologické sekundární zdroje, tak audiovizuální záznamy inscenací a jejich dobové recenze. Celkově bakalářskou práci Natálie Bernasové hodnotím kladně, a to jak z hlediska odborného přístupu, tak z hlediska interpretačních výsledků. Výsledný text prokázal i dostatečné jazykové kompetence autorky. Autorka v bakalářské práci potvrdila, že lyrické drama je nejen interpretačně podnětný dramatický subžánr, ale že jeho výzkum otevírá nové literárněhistorické problémy, kontextové a mimotextové otázky, které dosud nejsou uspokojivě zodpovězené.

Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne .....

.....

Podpis